

Головна запорука ефективного розвитку

"Уряд кожної країни зацікавлений у розвитку страхового бізнесу", – говорить Євгеній Бридун, голова правління СК "Еталон"

Реалії останнього року чітко показують залежність фінансового капіталу від промислового, а також прогалини в управлінні державними фінансами та фінансами страховиків.

Не думовлено як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками.

До зовнішніх чинників слід віднести: по-перше – макроекономічні. Так, світова економіка має спекулятивний характер, з'явилися такі поняття як токсичні активи, смітєві цінні папери та інші. Індикатори, які використовуються для оцінки фінансових ризиків, не убезпечили від глобальних фінансових криз.

капіталу в Україні, що суттєво погіршить і без того негативні тенденції у зростанні від'ємного сальдо платіжного балансу у перспективі;

• фінансова криза в провідних країнах світу змушує міжнародних інвесторів реструктурувати власні портфелі, виходячи з вимог ліквідності, мотивів ризик-менеджменту та ін.; в умовах загального зникнення інтересу до "складних"

статутних фондів страховиків збільшилися порівняно з 2002 в 6,5 разів. У 2008 приріст страхових платежів був на рівні 27,4%. За вісім років істотно – в 1,4-2,1 рази збільшилася обсяг страхових платежів, з огляду на інфляційні процеси. При цьому рівень виплат за страховими послугами збільшувався з 6,6% в 2004 до 29,4% в 2008 (рис. 1). Суттєво зросла кількість страхових компаній з іноземними інвестиціями, зокрема на початку 2009 року на страховому ринку України діяло понад 80 компаній з іноземним капіталом, з них більше 10 – з 100-процентним іноземним капіталом. Такі тенденції свідчать про збільшення частки класичного страхового ринку в його сукупних обсягах. В Україні страхуванням покрито не більше 15% страхового поля, при цьому в європейських державах – 70-95%, при рівні виплат за ризиковими видами страхування 40-60%.

Світова статистика, за даними компанії Swiss Re, за 2008 показує вперше, починаючи з 1980, тенденцію до зменшення страхових платежів. Країни, що розвиваються, демонструють стрімкі темпи розвитку своїх національних ринків, індустріально розвинені – зменшення. Так, світові страхові внески у 2008 становили 4 269,7 трлн. дол. США, з них 2 490,4 трлн. дол. – з страхування життя, 1 779,3 трлн. дол. США – з ризикового страхування. Зменшення світових страхових премій становить 2,0%, зі страхування життя – 3,5%, і з ризикового страхування – 0,8% (табл. 1). Прибутковість страхування у 2008, порівняно з попереднім роком, зменшилася у страхуванні життя, а також в ризиковому страхуванні. Макроекономічне світове середовище у 2008 характеризувалося зменшенням економічного зростання, і у більшості географічних областей спостерігалася помірна інфляція. Капітал акціонерів зменшився на 15-20% в ризиковому страхуванні та 30-40% в страхування життя. Зменшення страхових премій припало на другу половину 2008 і пов'язане з фінансовою кризою.

Таблиця 1. Зростання світових страхових премій в 2008 порівняно з 2007, %

Вид	Світові	Україна
Життя	-3,5%	27,4%
Ризиковий	-0,8%	27,4%
Всього	-2,0%	27,4%

земних інвесторів. Мультиплікатор ринкової вартості страхових компаній України до пересня 2008 доходив до 4,3% від страхових премій;

- дає змогу оптимізувати оподаткування суб'єктів господарювання (придбані поліси зменшують базу оподаткування);
- збільшення обсягів кредитування фізичних та юридичних осіб;
- зростання платоспроможного попиту населення завдяки швидкому доступу до кредитних ресурсів;
- зростання обсягів прямих іноземних інвестицій та обсягів залучених коштів через ПРО.

На наш погляд, наприкінці 2008 український страховий ринок характеризувався такими симптомами: по-перше, інвестори втратили можливість надійно вкладати страхові резерви. По-друге, спостерігалася банківська криза. Більшість банків використовувалися страховиками, як окремий потужний канал надання страхових послуг. З обмеженням на видачу нових кредитів заставне майно, яке зазвичай страхувалося як привабливий та вигідний об'єкт страхування, – було втрачено. Але основний, третій, симптом або так званий внутрішній чинник – побудова фінансів страховиків України, для якої характерні організаційні, тарифоутворюючі, загально-фінансові та інформаційні проблеми.

Серед організаційних проблем слід виділити гіпертрофовану структуру страхового ринку України, особливо в 2003-2004 роках. Так, по зібраних страхових платежах переважає добровільне майнове страхування і незначна частина інших видів страхування (табл. 2). Таку ситуацію можна пояснити як низькою ризиковістю майнового страхування (рівень виплат – 17,8%), так і значною питомою вагою в його структурі (у 2003 – 48,7%, 2004 – 46,2%) страхування фінансових ризиків (рівень виплат у 2006 становив 23,0%). Очевидно, такі операції реалізуються з метою мінімізації оподаткування суб'єктів господарювання, так як витрати на страхування зменшують базу оподаткування. Характерно, що ринкова статистика не показує незбалансованість страхового портфелю страхового ринку України, проте рейтинг найбільших страхових компаній унаочнює доне тверд-

вання та їх контролю. Наявна жорстка цінова конкуренція призвела до необґрунтованого демпінгу окремих страховиків;

- значне перевищення нормативу витрат на ведення справи та відсутність контролю за їх дотриманням;
- відсутність залежності акціонерних витрат від тарифної ставки;
- наявність особливих умов роботи з фінансово-кредитними установами (банківськими банками, кредитними спілками та ін.);
- формування страхових резервів, достатніх для виконання нормативів та їх представлення.

Вже очевидні загальнофінансові проблеми страхового ринку, про які також досить часто згадують:

- активні українських страховиків на 40% складаються з неліквідних активів;
- балансові збитки страхових компаній (прихована балансова збитковість класичних страховиків);
- критична залежність частки іноземного капіталу в статутних фондах страховиків до 50%.

Серед інформаційних проблем можна виділити відсутність налагоджених цілих систем бухгалтерського та страхового обліку.

Іншими взаємини сторонами страхових компаній є також стратегічна неадекватність зростання частки заробітної плати у фінансовому секторі найбільша в економіці країни, основний канал продажу – банківські установи, відсутність альтернативних каналів продажів.

Робота страхових компаній в сучасних умовах спонукає переглянути як підходи до управління страховими компаніями, так і державне регулювання страхового ринку України. Так на наш погляд, управління страховою компанією повинно бути побудовано за простою економічною моделлю: максимізація доходів та мінімізація витрат, а фінанси страховиків повинні відображати тільки прирощення.

• забезпечення бізнесу фінансовими ресурсами фактично визначає темпи зростання і можливість розвитку компанії;

